

YENŊELE SENRE YOFƆ

wi sɛwɛ

Sɛwɛ wi nawa senre

Yenŋele senre yofɔ wi sɛwɛ mɛgɛ kɪ ta ma yiri wa Eburuye senre ti senpyɔ ɲa pe yinri «Kohelɛti» wo ni. Maga logo Kohelɛti ko kɔrɔ wo yen fɔ: «Nagafɔ» nakoma «Leele gbogolofɔ.» Ki sɛwɛ ɲa wi yen na lere wa jatere yɛgɛ nari we na, ɲa wɪla jatere pye jɛɲgɛ yinwege ki kɔrɔ wi na konaa tɔnli ɲa pe mbe ya ta wa ki ni wi na. Mbe yala jɛnɛ pi ni, ki kajɛɲɛ wi yen na yinwege kagala ke ni fuun nuɲgba nuɲgba ke cancan na wele konaa na ke kayɔngɔ ki taanla taanla na wele. Koro ke yen mbaa jɛnɛ pi lagajaa, mbaa yarijɛndɛ gbogolo yɛɛ kan, konaa ki dunruya ɲa wi katangala ke ni. Wigi senre ti go kaw ma yo fɔ to ti ni fuun to yen tifelegɛ. Ki senpyɔ pe maa kanɲa ki gbɔɔ na mbe yala wi kɔrɔ konɲbanɲa pe maa logo logowo mba na po ni, ko yen fɔ: «Ki woro pyewe.» Wigi jɛn ma filige ki na ma yo yinwege ki yen ma were konaa kanɲbangala yen wa ki ni; koro ke yen mbe yesanga wa lere na, naa jɔlɔgɔ konaa kambasinnde.

Ki kagala ɲgele ke jɛnwɛ po naa ki ni fuun, kajɛɲɛ wigi jɛn ma yo Yenŋele li yen wa. Zhɔbu wɪla ki yo yɛgɛ ɲga na, wo fun wigi yan ma fɔ senwee wi se ya mbe ɲga Yenŋele laa piin ki kɔrɔ jɛn, nakoma mbeli jatere wi tijuguwo pi kɔrɔ jɛn. Mbe kajɛɲɛ wi ta wa ki kagala ke kɔrɔ

mbajenme pi ni, wì kala la wele ma yan, ma yo fo:

Mìgi jèn fo senwee pyo wila yɔgɔri, wila kajɛngɛ piin wi yinwege piliye yi ni, yaraga ka woro wa ma yɔn wi yeri mbe sa wɛ ko na. Lere o lere wi maa nii, na woo, na yɔgɔri wi tunndo ti ni fuun ti tɔnli wi kala na, ko yɛn Yɛnɛɛ li yarikanga (3.12-13).

Nagafo wìgi naga ma yo wo yɛrɛ jate wi yɛn na para, ɛɛn fo wagati wa ni, ki yɛn ma nɔban mbe sɛnrɛ ti kɔnsara ti jèn mberi wɔwɔ ti yɛɛ ni wa sɛwɛ wi ni. Wo jate wi yɛn na para kagala nɛgele na, kè pinle yuuro jendɛ tanra ta ni (1.3-11; 3.1-8), naa kagala jɛgɛɛ jɛgɛɛ keke ni (4.7-8) konnaa yomiyɛgɛɛ ni, nɛgele ke yɛn ma gbogolo ke yɛɛ na (7.1-14; 10.1-11.6). Maga lɛ wa wagati nɔ wì toro wa fafafa wi ni, leele pè ki kajɛnɛ nɔ wi sɛnrɛ ti kɔrɔ wi logo logolɔmɔ legɛrɛ na, mba pì yiri pi yɛ pi yɛ. ɛɛn fo we daga mbege jèn fo ki nagafo wùu sɛnrɛ ti go kaw ma sɛnrɛ nda yo, ti yɛn lere sagaworo ma wɛ ti se ya mbe lere saga ko na.

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔnɔ yɛgɛ nɔ na

Kajɛnɛ wi sɛnrɛ 1.1-6.9

Go yɛn senwee wi yinwege ki na le? 1-2

Kala pyew naa li wagati 3.1-8

Nagafo wi yɛn na jatere piin yinwege kagala keke na 3.9-6.9

Nagafo wi Kajɛnme yɛrɛwɛ sɛnrɛ 6.10-12.14

Yinwege kagala ke yɛgɛ 6.10-8.15

Yeresaga yɛn kajɛnme pi na 8.16-9.10

Kajɛnme naa Yara kapyere 9.11-11.6

Yaa Yenŋele li jate yaa tanri li senre ti na
11.7-12

KAJENŊE WI SENRE

1.1-6.9

Yinŋi ki yen wa yinwege ki ni

¹ Yenŋele senre yofƆ wi senyoro ti nda, Davidi wi pinambyo we, wo ŋa wila pye Zheruzalemu ca ki wunlunaŋa.

² Wagafe naa wagafe, Yenŋele senre yofƆ wo wi yo ma,
wagafe naa wagafe, yaara ti ni fuun ti yen wagafe.

³ Senwee pyo wi maa yeŋe yeŋe ki weri tunŋo ŋga na laga dunruya wi ni,
yinŋi tɔnli wi ma kaa ta wa ki ni?

⁴ Sere nunŋba woolo yirisaga ka ma yiri ma kari, sere nunŋba woolo yirisaga ka yeŋe ma pan,

ɛen fo tara ti yen wa ti yonŋolo ke ni sanga pyew.

⁵ Yonlo ki ma yiri, yonlo ki ma saa to,
ko punŋo na, ki ma fyeele ma songoro wa ki yirisaga naa.

⁶ Tifeleŋe ki ma gbɔn ma kari yonloparawa kalige kee yeri,

mbe gbɔn mbe kari yonloparawa kameŋge kee yeri;

ki maa gbɔon na sunrugu sunrugu,
mbe si songoro wa ki torosaga leŋe ki ni naa.

⁷ Gbaanla pe ni fuun pe maa fuun ma saa na yiin wa kogoje wi ni,

ɛen fo kogoje wi fa yin gben;

ma sigi ta gbaanla pe maa fuun na kee keε nga
na,

pa pe koro na fuun na kee wa ki keε ki na suyi.

⁸ Yaara pyew ti yen tege na;

lere se ya mbege wogo ki yo mbege kɔ,

yenle laa te welege na,

nunɔbɔlo laa te logowo na.

⁹ Kagala ngele kàa pye wa faa, ke yaa pan naa
fɔnɔɔ;

kagala ngele kàa pye ma toro wa faa, ke yaa pye
naa;

yaraga ko ka kpe woro fɔnɔɔ laga tara ti na.

¹⁰ Ali na lere wa ka yaraga ka yan mbege yo ki
wogo na fɔ: «Ye wele, yaraga nga ko yen
fɔnɔɔ,»

ma yaa saga yan fɔ ki kala làa pye na piin faa,
wagati titɔnlɔwɔ ɲa wì toro wa fafafa we
yege wi ni.

¹¹ Kagala ngele kè pye ma toro wa faa, lere se ya
nawa to ke na naa,

kagala ngele ke yaa pye punɔ na, mbele pe yaa
ka yiri punɔ na, pe se ka nawa to ke na†.

Kajenme pi yen wagafe

¹² Mi Yenŋele senre yofɔ mɪla pye Izirayeli tara
ti wunlunana, ma cen wa Zheruzalemu ca.

¹³ Kala o kala li yen na piin laga tara ti na, mɪla
ki kon maga tege ma yewe jɛnɔge ke ni fuun ke
wogo na konaa ma ke cancan ma wele, ma yala

† **1:11 1.11:** Ki verise ɲa wi senre ti mbe ya logo naa fɔ: Faa
woolo mbele pè toro, lere se ya nawa to pe kagala ke na naa;
mbele pe yaa yiri punɔ na, pe kagala wele, mbele pe yaa ka yiri
poro punɔ na, pe se ka nawa to ke na.

kajenme pi ni. Ke yen tege gbɔɔ ka, nga Yenŋele li wa senwee piile pe na paa tege.

¹⁴ Koni miigi wele maga yan Ɔ kala o kala li yen na piin laga tara ti na, koro ke ni fuun yen wagafe,

paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

¹⁵ Yaraga nga ki kuru ki se ya mbe sin, yaraga nga woro wa, pe se ya mbege jiri.

¹⁶ Mila na yeɛ pye Ɔ: «Wele, mi kari yege ma kajenme gbɔɔ ta ma we mbele fuun paa keli ma cen wunluwo pi na na yege wa Zheruzalemu ca pe na.» Mi kajenme gbɔɔ naa jenme gbɔɔ ta†.

¹⁷ Mila ki kon maga tege wa na kotogo na mbege lagaja mbege jen yingi ki yen kajenme we, mbege jen yingi ki yen lembigewe konaa yara kapyere ti ni. Een Ɔ miigi wele maga yan Ɔ ko fun ki yen paa lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

¹⁸ Katugu na maga kajenme gbɔɔ ta, jatere piriwen gbɔɔ yen ma woo; maga jenme gbɔɔ ta, tege gbɔɔ ki yen ma wogo.

2

*Dunruya katangala
naa yarijende ti ma yingi yon*

¹ Mila na yeɛ pye Ɔ: «Koni, mi yaa yɔgorimo kapyere pye mbe wele, mbe katangala ke tanwa pi li mbe wele.»

Een Ɔ ko ki ni fuun nga ko yen wagafe.

² A mi sho Ɔ:

† **1:16 1.16:** 1 Wunlu 3.12; 5.9-14

«Titegere ti yen lembigewe kala,
yogorimo pila si kala yon.»

³ Kona, a mi sigi kon maga tege wa na nawa fo mi yaa koro wa na tijinliwe konɔ li ni, mbanla yee kan duven wogo ki yeri, konaa mbanla yee le lembigewe pi ni. Mila pye na jaa mbege jen ki tunngo nga senwee piile paa piin laga tara ti na pe yinwege piliye yi ni, ki ma kajenge nga pye pe kan.

⁴ Mi tunngboro pye, ma yinre kan na yee kan, ma ezen tiire sanri na yee kan†.

⁵ Mi nanɔ kɔboɔ kon, ma tire keere sanri na yee kan; mi tire nda ti maa seni ti cenle pyew ta sanri wa ti ni.

⁶ Mi tonmo were wo na yee kan, mbe ta mbaa tipire yirifonndo ti sugurun ti tonmo pi ni.

⁷ Mi kulonambala naa kulojaala lo na yee kan. A pe piile se wa na go ki ni. Mi nere naa simbaala konaa sikaala legere ta ma we mbele fuun paa keli ma cen na na wa Zheruzalemu ca pe na†.

⁸ Mi warifuwe, naa te gbogolo na yee kan fun, konaa wunlumbolo yarijende naa tara ta yee yarijende ni. Mi yurukoolo nambala naa jele lagaja yurukogo ki na na yee kan. Mi jele legere ta na yee kan fun, poro mbele pe yen nambala pe kandanlaga ye†.

⁹ Mila pye legboɔ ma we mbele fuun paa keli ma cen na na wa Zheruzalemu ca pe na. Konaa ki ni fuun, na kajeɔme pila pye na ni†.

† **2:4 2.4-8:** 1 Wunlu 10.23-27; 2 Kuro 9.22-27 † **2:7 2.7:** 2 Kuro 8.8-9 † **2:8 2.8:** 1 Wunlu 10.10,14-22 † **2:9 2.9:** 1 Kuro 29.25

¹⁰ Yaraga nga fuun na yegɛ la yiri ki na, mi sila na yɛɛ kun ko ka kpɛ ni. Mi sila na yɛɛ kun yɔgɔrimɔ kala la kpɛ ni; katugu mɪla pye na yɔgɔri na tunngo ki fannga na, ko kila pye na tunngo tege ki ni fuun ki tɔnli we.

¹¹ Ko punngo na, tunndo nda fuun m̀i pye konaa tege nga m̀i te mari pye, a m̀i si jatere pye ki na. A m̀i sigi yan fɔ ko ki ni fuun ko yen wagafe, paa yegɛ nga na lere ma kaa na tifelegɛ ki puro mbege yigi we. Tɔnli woro ko ka kpɛ ni laga tara ti na.

Lere pyew wi yen kufɔ

¹² Kona, a m̀i sigi lagaja mbe kajɛnmɛ, naa kambajɛnmɛ konaa yara kapyere ti cancan mbe wele. A m̀i silan yɛɛ yewe fɔ lere ɲa wi yaa ka cɛn wunluwɔ pi na wunlunaɲa wi yɔnlɔ, yɪngi wi yaa ka pye fɔnngo, nga ki fa pye faa gbɛn?

¹³ Ki pye ma, m̀igi wele maga yan fɔ kajɛnmɛ p̀i mbɔnrɔ ma wɛ lembigewe p̀i na, paa yegɛ nga na yanwa p̀i mbɔnrɔ ma wɛ diwi wi na we.

¹⁴ Kajɛnɲɛ wi maa karisaga ki jɛn;

ɛɛn fɔ lembige ki maa tanri wa diwi wi ni.

Konaa ki ni fuun, m̀igi kɔrɔsi maga yan, fɔ pe pe ni fuun shyɛn pe kɔlɔmɔ pi yen nunɲba.

¹⁵ A m̀i silan yɛɛ pye fɔ: «Lembige ki yaa ka ko yegɛ nga na, pa mi yaa ka ko ma fun. Ki pye ma, na kajɛnmɛ p̀i tɔnli wo yen yɪngi?» A m̀i silan yɛɛ pye ma yo fɔ ko fun ko yen wagafe.

¹⁶ Katugu leele pe se koro mbaa nawa tuun kajɛnɲɛ wi kala li na mbe mɔ mbe sa wɛ lembige ki kala li na. Sanni la kee wa yegɛ, leele pe

ma fege pe ni fuun shyen pe kala li na. Eñhen, kajenɲe wi ma ku, lembige ki ma ku fun.

¹⁷ Kì pye ma, yinwege kilan mben, katugu mi wo yeri, kagala ngele ke yen na piin laga tara ti na, ke yen jologo; ko ki ni fuun ko yen wagafe paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

*Mbaa tunngo piin la tege
ki tonli wo yen yingi*

¹⁸ Tunngo nga fuun mi pye ma te laga tara ti na, ki ni fuun kilan mben; katugu mi yaa ka kari mbege tonli wi yaga na wi yaa ka pan na pungo na wo kan.

¹⁹ Ambɔ ki jen na kaa pye wi yaa ka pye kajenɲe nakoma lembige? Ma si yala milan yee te ma tunngo nga fuun pye na kajenme pi ni laga tara ti na, ko fo wo wi yaa ka pye ki tonli wi tafo. Ko ki ni fuun nga ko yen wagafe.

²⁰ Kì pye ma, tunngo nga fuun mi pye laga tara ti na, a kì silan jatere wi piri na na.

²¹ Lere wa maa tunngo ki pye kajenme ni, naa jenme ni konaa mbe fannga ta ki ni. Eɛn fo wi ma kaa ki tonli wi yaga wa yege kan, na wi sigi tege ka te. Ko fun ko yen wagafe, ma pye kayannga gbogo.

²² Tunngo nga fuun senwee wi maa piin na tege laga tara ti na, konaa tege nga fuun wi ma taga wi yee na wa ki ni, yingi tonli wi yaa ka ta wa ki ni?

²³ Wi yinwege piliye yi ni fuun yi ma pye tege ni, wi tunndo ti maa jatere wi piri wi na. Ali

yere yembinε wila wogosaga ta. Ko fun ko yen wagafe†.

²⁴ Yaraga ko ka woro wa ma mbɔnrɔ senwee wi yeri mbe pye, kaawɔ mbe li mbe wɔ konaa mbaa yɔgɔri wi tunŋgo tɔnli wi kala na. Eεn fɔ ko fun m̄igi wele maga yan fɔ Yenŋele lo li ma ko pye senwee wi kan†.

²⁵ Ambɔ wi mbe ya mbaa nii mbaa yɔgɔri, na Yenŋele li sigi kan wi yeri?

²⁶ Katugu lere ŋa kala ka Yenŋele li ndanla, li ma kajenmε, naa jenmε konaa yɔgɔrimɔ kan wi yeri. Eεn fɔ li ma ti kapege pyefɔ wo maa tunŋgo piin na yarijende gbogolo, mbe kari yaga ŋa wi kala li yen mali ndanla wo kan†. Ko fun ko yen wagafe, paa yege ŋga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

3

Kala li ni fuun naa li wagati

¹ Kala li ni fuun naa li wagati,
kala pyew naa li pyesanga laga tara ti na.

² Lere sesanga yen wa, kusanga yen wa.
Tire sanrisanga yen wa, ti kologisanga yen wa.

³ Lere gbosanga yen wa, wi sagalama sanga yen wa.

Go jansanga yen wa, ki kansanga yen wa.

⁴ Gbelesanga yen wa, titegere sanga yen wa.

Kunwɔ gbelesanga yen wa, yɔrɔ sanga yen wa.

⁵ Sinndeere wasanga yen wa, sinndeere gbogolosanga yen wa.

† 2:23 2.23: Zhɔbu 5.7; 14.1 † 2:24 2.24: Yofɔ 3.13; 5.17; 9.7; Eza 56.12; Luki 12.19; 1 Koren 15.32 † 2:26 2.26: Zhɔbu 32.8; Yomi 2.6

Mbe magala yεε ni mbe shari ko sanga yen wa,
yaga ka magala ye yεε ni mbe shari ko
sanga yen wa.

⁶ Yaraga jasanga yen wa, yaraga punḡosanga yen
wa.

Yaraga teḡesanga yen wa, yaraga wasanga yen
wa.

⁷ Paraga ki walisanga yen wa, ki yolisanga yen
wa.

Lere wi pyerisanga yen wa, wi parasanga yen
wa.

⁸ Ndanlawa sanga yen wa, lere panrasanga yen
wa.

Malaga gbonsanga yen wa, yeyinḡe sanga yen
wa.

⁹ Tunmbyee wi ma tege ḡga te, yinḡi tṅli wi
ma ta wa ki ni?

¹⁰ Tege ḡga Yenḡele li wa senwee piile pe na
mbe pe kuru, miḡi wele maga yan.

¹¹ Li kala pyew li pye ma li yṅ li sanga wi na.
Li yere wagati kosaga fu woo wi jatere wi le wa
senwee wi kotogo na. Konaa ki ni fuun, tunḡo
ḡga Yenḡele li pye, mbege le wa ki lesaga fṅ sa
gbṅ wa ki kosaga, senwee wi se ya mbege kṅṅ
wi jṅ mbe sa yiri wa.

¹² A miḡi jṅ fṅ kala lo la woro ma mbṅṅṅ
senwee wi yeri mbe pye, kaawṅ mbaa yṅḡri
konaa mbaa katangala ke tanwa pi nii wi yin-
wege piliye yi ni.

¹³ Na lere o lere kaa nii, mbaa woo, mbaa wi
kεε tunndo ti tṅli wi nii, wi daga mbege jṅ fṅ
ko yen Yenḡele li yarikanga.

¹⁴ Miḡi kṅṅsi maga yan fṅ yaraga ḡga fuun
Yenḡele li ma gbegele, ki ma koro wa fṅ sanga
pyew. Yaraga ka se ya taga ki na, yaraga ka se si

ya kɔn ki na. Yenŋele li ko pye ma, janjo senwee wila fyɛ li yɛɛ.

¹⁵ Kala o kala li yen wa nala, làa pye faa ma toro; kala o kala li yaa ka pye punjo na, lo la pye faa makɔ.

Kagala ŋgele kè toro makɔ, Yenŋele li ma ti ke ma songoro ma pan.

*Kala pyew li kɔsaga
ko ki yen kunwo we*

¹⁶ Migi wele maga yan laga tara ti na naa, fo kaselege ki ja daga mbe pye laga nga na, tipege ki maa piin wa ki yɔnlɔ; kasiŋŋe ki ja daga mbaa piin laga nga na, tipege ki maa piin wa ki yɔnlɔ.

¹⁷ Kona, a mi silan yɛɛ pye fo: «Yenŋele li yaa ka kiti kɔn lesiŋŋe wo naa lepee wi na, katugu kala pyew naa li pyesanga, kapyege pyew naa ki pyesanga.»

¹⁸ A mi sigi yo na yɛɛ kan senwee piile pe wogo na, fo Yenŋele li yen na pe waa na wele, janjo mbege naga pe na fo poro naa yaayoro ti ni pe yen yaraga nunɔba.

¹⁹ Katugu senwee wi kolomɔ po naa yaayogo ki kolomɔ pi ni pi yen nunɔba. Senwee wi ma ku, yaayogo ki ma ku fun. Yinwege wonwon nunɔba po pi yen pe ni fuun shyen pe ni. Senwee wii mbɔnrɔ yaayogo ki na kala la kpe ni, katugu kala pyew li yen wagafe.

²⁰ Pe ni fuun pe yen na kee wa laga nunɔba ki ni. Pa pe ni fuun pè yiri wa taambugɔ ki ni, pa pe ni fuun pe yaa ka songoro wa taambugɔ ki ni naa.

²¹ Ambɔ ki jɛn na kaa pye sɛnwɛe ka ku wi yinne li ma kari naayeri wa yenŋele na, yaayogo ka ku ko yinne lo ma tigi wa tara ti nɔgɔna.

²² Migi wele maga yan fɔ kala lo la woro ma mbɔnrɔ sɛnwɛe wi yeri mbe pye, kaawɔ mbaa yɔgɔri wi tunŋgo tɔnli wi kala na. Ko ki yen wi tasaga ye, katugu ŋga ki yaa kaa piin laga wi punŋo na wi kuŋgɔlɔ, ambɔ wi yaa kaa songɔrɔ laga dunruya na wi pan wigi yan?

4

Sɛnwɛe piile pe yɛɛ jɔlɔkala naa pe tege laga cɛnwɛ pi ni

¹ Ko punŋo na, jɔlɔgɔ ŋga fuun leele pe maa tari pe yɛɛ na laga tara ti na, a mɔ sigi wele maga yan fun.

Pe yen na mbele jɔlɔ, pe yen na gbele, ɛɛn fɔ lere kpe woro wa mbe pe kotogo ki sogo pe na. Fanŋga ki yen pe jɔlɔfɛnnɛ pe yeri, ɛɛn fɔ lere kpe woro wa mbe pe kotogo ki sogo pe na.

² Kona, a mɔ sigi yo ma yo fɔ mbele pɛ ku makɔ, poro wogo ko mbɔnrɔ weele poro na, poro mbele pe yen yinwege na we.

³ ɛɛn fɔ lere ŋa pe fa se, wo ŋa wi fa tipere nda ti yen na piin laga tara na ti yan, wo mbɔnrɔ poro pe ni fuun shyen poro na.

⁴ Migi wele maga yan fun fɔ sɛnwɛe wi maa wi yɛɛ tege na wi tunŋgo ki piin kila yɔngɔ, katugu wi cɛnyɛɛnlɛ pe yaritara ti ma yenjara yirige wi ni. Ko fun ki yen wagafe, paa yɛgɛ ŋga na lere ma kaa na tifelegɛ ki puro mbege yigi we.

⁵ Lembige ki maga keyen yi migi yi yee ni ma cen na wele, mbege yee jɔɔ.

⁶ Ma kee yenle nunɔba ta konaa wogosaga jenri ni, ko mbɔnrɔ ma kee yenle shyen ta konaa yewerege ni ko na. Ki yen paa yee nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

⁷ Mì kala la wele ma yan, na li yen wagafe laga tara ti na.

⁸ Lere wa ma pye wa, wi yen wi nunɔba, lere wa yee woro wi ni. Pyɔ woro wi yeri, nɔsepyɔ woro wi yeri. Een fɔ wi maa tunɔgo piin sanga pyew. Wi yee na tin yarijende lege tawa na. Konaa ki ni fuun, wi maa yee pye fɔ: «Mi yen naga tunɔgbɔɔ na li piin, mala yee kun katangala ke ni ambɔ fɔ kan?» Ko fun ko yen wagafe, ma pye nandangawa kala.

⁹ Leele shyen mbe pye pe yee ni ko mbɔnrɔ lere nunɔba na, katugu leele shyen tunɔgo tɔnli wo ma pye ma gbɔɔ.

¹⁰ Pe shyen pe ni, na nunɔba ka to, sanɔa wi maa yirige. Een fɔ lere ɔa wi yen wi nunɔba, tege yen ki fɔ wi wogo, na wi ka to, lere woro wa mboo yirige.

¹¹ Ki pyelɔmɔ nunɔba pi na, na leele shyen ka sinle pe yee tanla, pe maa tufunwɔ nii pe yee ni. Een fɔ lere ɔa wi maa sinle wi ye, wi yaa tufunwɔ po le wi yee ni mele?

¹² Lere nunɔba mbe ya nanɔa nunɔba ni, een fɔ nambala shyen poro mbe ya yere mboo sige. Mana na pè pili garipiile taanri ni, li kɔnwɔ na tanla.

¹³ Lefɔnɔ fyɔnwɔ fɔ ɔa wi yen kajenɔe, wi mbɔnrɔ wunlunana lelee ɔa wi yen lembige wi

na, wo ŋa wila yenle yerewe senre na we.

¹⁴ Ali na ki ka pye ki lefonɔ wì yiri wa kaso wi ni, mɛɛ cɛn wunluwɔ pi na, nakoma ki pye poo se wa fyɔnwɔ pi ni wa wunluwɔ tara ti ni, ko mbɔnrɔ.

¹⁵ Mìgi wele maga yan fɔ senwee piile mbele fuun pe yen yinwege na laga tara ti na, ko lefonɔ cɛnle ŋa wi yaa cɛn wunluwɔ pi na wa wunlunaŋa lɛɛ wi yɔnlɔ, wo pe ma taga wi punɔgo na.

¹⁶ Leele mbele pàa taga ki wunlunaŋa wi punɔgo na, ki janwa wi yɔn ki saa jɛn. Ma si yala, setirige piile mbele pe yaa ka yiri punɔgo na, wi kala li se ka yɔgɔrimɔ kan poro yeri. Ko fun ko yen wagafe, paa yege ŋga na lere ma kaa na tifeleɛge ki puro mbege yigi we.

*Senwee wi daga
mbaa wi senyoro ti kɔrɔsi*

¹⁷ Na ma kaa yiin wa Yenŋele li gbɔgɔgo ki ni, ma daga mbaa ma tangalɔmɔ pi kɔrɔsi. Ma fulo wa maa nuru Yenŋele li yeri, ko mbɔnrɔ ma sa saraga wɔ paa lembige saraga wɔmɔ yen ko na; katugu lembire to naga jɛn mbe yo kapege ti yen na piin.

5

¹ Maga ka fyɛɛɛ mbe senre ta yirige wa ma yɔn, maga ka fogolo mbe yɔn fɔlɔ lɛ Yenŋele li yeri; katugu Yenŋele lo yen wa yenŋele na, mboro wo yen laga tara ti na. Ki kala na, maga kɔɔn senyoro ti leɛɛ.

² Jatere legerɛ ti maa paan wɔɔnrɔ ni, ki pyelɔmɔ nunɔba pi na, senlegerɛ maa yinrigi wa lembige ki yɔn.

³ Na maga yɔn fɔlɔ kɔn Yenŋele li yeri, maga ka mɔ mbeli yɔn fili, katugu lembire ti kapyege ki woro ma Yenŋele li ndanla. Ki kala na, na maga yɔn fɔlɔ kɔn, mali yɔn fili†.

⁴ Maga ka yɔn fɔlɔ kɔn ko mbɔnrɔ mali kɔn maga si kali tɔn ko na.

⁵ Maga ka ti ma yɔn kɔɔn le kapege. Maga kaga yo Yenŋele li pitunɔ† wi kan fɔ: «Mila wa ma la maga yɔn fɔlɔ li kɔn win.» Ki ka pye ma, pa Yenŋele li yaa nawa ŋɔban ma ni ma senyoro ti kala na, mbɔɔn kɛɛ tunɔgo pyew ki jɔɔ.

⁶ Yege ŋga na wɔɔnrɔ ti ka lege mbe toro, ti ma pye go fu, ki pyelɔmɔ nunɔba pi na, senre ti ka lege mbe toro, ti ma pye go fu. Ki kala na, ma daga mbaa fyɛ Yenŋele li yege.

Fanŋga fenne pe lejɔlɔ

⁷ Na maga ki yan tara ta ni pe yen na fyɔnwɔ fenne pe jɔlɔ, ma je kaselege konaa kasinŋge ki na, kiga ka to ma yɔn na; katugu fanŋga fɔ wa ma pye fanŋga fɔ wa go na, fanŋga fɔ wa yege yen poro pe ni fuun shyen poro go na.

⁸ Tara ti tɔnli wi ma pye lere pyew wi woo. Ali wunlunana wo jate wi kala pyew pa li maa

† 5:3 5.3: Yuuro 66.13-14 † 5:5 5.5: Pitunɔ ŋa senre ti yo wo wi yen Yenŋele li saraga wɔfo we.

yinrigi wa keere ti ni†.

Penjagboro ti yen toroyaraga

⁹ Lere o lere penjara ti yen maa ndanla, wi yenle na tin ti na. Lere o lere yarijende tawa pi yen maa ndanla, wi tawa pila wi yenle tin. Ko fun ko yen wagafe.

¹⁰ Na ma yarijende ti ka lege, ti lifenne pe ma lege fun. Naga yen ma, ti tafe wo tonli wo yen yingi? Kaawo naa wiri yan yenle ni ko ce.

¹¹ Tunmbyee wi yaakara jenri ta ma ka wi yo, nakoma wi yaakara legere ta ma ka wi yo, wi ma wonlondanwa ta yembine. Een fo penjagboro fo wi tawa gbo pi maga kan wila ya mbe wonlo.

¹² Mi kapege gbogo ka yan laga tara ti na, ko yen fo: Penjagboro fo wi maa wi penjara ti gbogolo wi yera jologo ki mege ni.

¹³ Ki penjagboro ti ma kaa jogo wi yeri kawaga ka ni. Ali na ki lerefo wi ka ka pyo se, ki pyo wila ka yaraga ka kpe ta wa ki penjara ti ni.

¹⁴ Ki nana wila yiri wa wi no wi lara ma pan kewara yege nga na, pa wi yaa ka songoro mbe kari kewara ma, wi se ka kari wi tunngo tonli wa kpe ni wi kee†.

¹⁵ Ko fun ki yen kapege gbogo ka. Senwee wila se ma pan waga yege nga na, pa wi yaa ka songoro mbe kari waga ma. Kona yingi tonli wi

† **5:8 5.8:** Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo: *Ali wunlunana wo jate wi kala pyew pa li maa yinrigi wa keere ti ni ki senre ti koru wi logowo pi yen ma ngban. Pele ki kannga ma yo fo: Wunlunana na wi ma ti keere tunngo wogo ki ma pye kagbogo yon, wo wi yen ma yon tara ti go na.* † **5:14 5.14:** Zhubu 1.21; Yuuro 49.18; 1 Timo 6.7

ta wa wi tunŋgo ki ni? Wi tunŋgo tɔnli wì yiri tifelege.

¹⁶ Mbe taga wa ko na, wùu yinwege ki ni fuun ki pye wa yesanga ki ni, naa jɔlogɔ ki ni, naa nandangawa pi ni konaa kayanɔa ki ni.

¹⁷ Mìgi wele maga yan fɔ ŋga kì mbonro senwee wi yeri mbe pye, ko yen mbaa nii mbaa woo konaa mbaa yɔgɔri wi tunŋgo tɔnli wi kala na, wi yinwege piliye yan Yenŋele li kan wi yeri yi ni. Ko ki yen wi tasaga ye.

¹⁸ Na Yenŋele li ka penjagboro ti kan lere o lere yeri mboo pye yarijende tafɔ, mbe ti ki fɔ wila ti tanwa pi nii, mbaa yɔgɔri wi tunŋgo tɔnli wi kala na, ko yen Yenŋele li yarikanga.

¹⁹ Ki lerefɔ wila la sonri wi yinwege kì were yege ŋga na ki na naa, katugu Yenŋele lùu nawa pi yin yɔgorimɔ ni.

6

*Mbe yarijende ta,
maga ka ya mberi tanwa pi li*

¹ Mì kapege ka yege yan laga tara ti na, ŋga ki yen na senwee piile pe jɔlɔ fɔ jɛŋge.

² Lere wa yen wa, Yenŋele li ma penjagboro kan wi yeri, naa yarijende legere ni konaa gbogowo ni. Yaraga ŋga fuun ki la yen wi na, wi maga ta. Konaa ki ni fuun, Yenŋele laa wi yaga wila ti tanwa pi nii, ɛɛn fɔ lere wa yege wi ma kaa nari nii. Ko fun ki yen wagafe, ma pye jɔlogɔ gbogɔ.

³ Lere wa mbe ya mbe pyɔ cɛnme se, mbe yinwetɔnlogɔ ta. Ali na wi ka yinwetɔnlogɔ ta

yegɛ o yegɛ, mbe sigi ta wii yɔgorimɔ kpɛ ta wi yarijendɛ ti ni, fanga yɛɛ si ta mboo gboo wi le, kona, mi wo yeri, pyɔ ɲa pɛ se, a wì toro, wi wogo kì mbɔnrɔ wi na.

⁴ Katugu ki pyɔ pò se wagafe, wì sɔngɔrɔ ma kari wa diwi wi ni. Wi mɛgɛ kì koro wa larawa.

⁵ Ki pyɔ wii funwa pi yan, wii si yinwege kala la kpɛ jɛn. Wo yɛn yeyinɲge na ma wɛ ɲa wì yinwetɔnlogɔ ta wi na.

⁶ Ali na lere wa ka yɛɛ waga kelengele tɛgesaga shyɛn ta yinwege ki ni, mbe sigi ta wii fɛrɛwɛ ta, ko yaa yinɲi yɔn wi kan? Katugu pa pe ni fuun paa kee wa laga nunɲba ki ni.

Senwee wi yenle na tin yaraga na

⁷ Senwee wi maa tunɲgo piin na tege wi yɔn suro to kala na; konaa ki ni fuun, wi yegɛ na tin yaraga na.

⁸ Yinɲi tɔnli kajɛnɲɛ wi ta ma saa wɛ lembige ki na? Na fyɔnwɔ fɔ wi ka wi yɛɛ yinɲiwe jɛn senwee piile pe sɔgɔwɔ, ko yaa yinɲi yɔn wi kan?

⁹ Senwee wi kaa yaraga ɲga yaan yenle ni, ko mbɔnrɔ ma wɛ wi jatere wila wi tile wila kee wi yenle yaara ti kɔrɔgɔ ko na. Ko fun ki yɛn wagafe paa yegɛ ɲga na lere ma kaa na tifelegɛ ki puro mbege yigi we.

NAGAFƆ WI KAJENME YEREWɛ SENRE

6.10–12.14

Kajɛnme yɛrɛwɛ

¹⁰ Yaraga o yaraga ki yɛn laga mako, ki mɛgɛ kì jɛn maga lɛ wa faa. Senwee wi yɛn yaraga ɲga

cenle, ki yen ma jen. Wila ya mbe kendige wo lere ŋa wi fanŋga k̀i we wi wogo ki na wi ni.

¹¹ Na senre ti ka legɛ, ti gbɔɔ ma pye wagafe. Lere na tonli kpe ta wa ti ni.

¹² Senwee wi yinwege piliye yi woro yaraga ka. Wi yinwege ŋga k̀i were, ki ma toro paa yinme yen. Yaraga ŋga k̀i yon senwee wi kan, ambo ki jen? Ŋga ki yaa ka pye laga tara na wi punɔ na, ambo wi mbe ya mbege yo wi kan?

7

*Ŋga k̀i yon senwee wi kan
wi yinwege ki ni*

¹ Metanga tawa p̀i mbɔnrɔ sinme nuwo taan sonŋgbanga woo na, senwee wi kupilige k̀i mbɔnrɔ wi sepilige ki na.

² Mbe kari kunwo go ni k̀i mbɔnrɔ mbe kari liwen gbɔɔ lisaga ko na; katugu kunwo po pi yen lere pyew wi kosaga ye. Senwee piile pe daga mbaa sonri ki wogo ki na jenɛ.

³ Yesanga k̀i mbɔnrɔ titegere na, katugu yesanga ki ma ti senwee wi ma jatere jenɛ ta.

⁴ Kajenɛ wi maa jatere piin kunwo go wogo ki na, en fɔ lembige ko maa jatere piin katangala pyege go ko na.

⁵ Mbe kajenɛ wi yerewe senŋbanra ti logo,

ko mbɔnrɔ lembige ki yuuro logowo po na.

⁶ Wuuro ti maa fuunru wa kason ki ni cɔgɔ ki
nɔgɔ yege ŋga na,
pa lembige ki titegere ti ma pye ma fun.
Ko fun ki yen wagafe.

⁷ Mbe jɔlɔgɔ ki taga kajenŋe wi na, ki maa pye
lembige,
yarikanra ti ma senwee wi jatere jenŋe wi jɔgɔ
wi na.

⁸ Kala li kɔsaga kɪ mbɔnrɔ li lɛsaga ki na,
mbaa kala kunni yeɛ ni kɪ mbɔnrɔ yeɛ gbɔgɔwɔ
na.

⁹ Maga kaa kɔnrɔ taa jaga jaga,
katugu nanɣbanwa pi ma pye lembire to woot†.

¹⁰ Maga ka yewe mbe yo fɔ: «Yiŋgi na faa wagati
wo la si tanla nala wo na?»
Katugu ki yewige ki woro kajenme wogo.

¹¹ Kajenme pi yen ma yɔn paa kɔrɔgɔ yen,
mbele fuun pe yen yinwege na, pe maa tɔnli taa
wa pi ni.

¹² Kajenme pi ma lere fere tɔn paa yege ŋga na
penjara ti ma lere fere tɔn we;
ɛɛn fɔ kajenme pi kayɔngɔ ko yen fɔ mbele kaa
ta, pi ma yinwege kan pe yeri.
Ki kala na, mboo jen ki yen tɔnli ni.

¹³ Yenŋele li kapyegele ke wele!

† 7:9 7.9: Zhaki 1.19

Yaraga ŋga k̀i kuru, ambo wi mbe ya mbege sin?

¹⁴ Ferewe pilige ka pan, maa yɔgɔri!

Ɛen fo jɔlɔgɔ pilige ka pan, maa sɔnri!

Katugu Yenŋele lo ligi kagala shyen ke pye ma
ke yala,

janɔ ŋga ki yaa ka pye senwee wi puŋgo na,
wiga kaga jen.

*Senwee wi daga
mbaa kasinŋge piin
konna mbe kajenme ta*

¹⁵ Na yinwege jenri ŋga m̀i pye ki ni, ko ŋga ki woro yaraga ka, m̀igi kagala ŋgele ke ni fuun ke yan. Lesinŋe wa ma ku fyaw, ali mbege ta wi yen ma sin; ma si yala lepee wa ma yinwetɔnɔlɔgɔ ta wi tipewe po naa ki ni fuun ni.

¹⁶ Maga kɔɔn yee pye lesinŋe mbe sa toro, maga si kɔɔn yee pye kajenŋe mbe sa toro. Yinɔgi na mee ma yee jɔgɔ?

¹⁷ Maga ka pye lepee mbe sa toro, maga si ka pye lembige fun. Yinɔgi na ma yaa ti ma ku fyaw, na ma kusanga wi fa gbɔn gben?

¹⁸ Ki yen ma yɔn, maga yerewe senre shyen nda ti yigi, maga ka ti ta mbe sho ma yeri ti shyen ti ni; katugu lere o lere wi maa fye Yenŋele li yeeɛ, wi yaa yigilɔmɔ ta ki kagala shyen ŋgele ke na.

¹⁹ Kajenme pi ma fanŋga kan kajenŋe wi yeri mbe we ca ki fanŋga fenne ke na.

²⁰ Lere wo wa woro sinŋe laga dunruya wi ni, ŋa wi maa kajenŋe piin, wi fa wa mbe la mbe kapege pye.

²¹ Maga kaa senre nda fuun leele pe maa yuun ti nuru, nakoma ma yaa kaga logo fɔ ma tunmbyee wi yen na senpere yuun ma kanngɔlɔ;

²² katugu mboro yere jate mɔga jen ma yo wagati legere na mɔ senpere yo pele yere na.

²³ Migi kagala ngele ke ni fuun ke cancan ma wele kajenme pi fannga na, a mi silan yee pye fɔ: «Mila jaa mbe kajenme ta.» Eɛn fɔ kajenme pi laga la lali na ni.

²⁴ Yaraga nga ki yen wa, ki yen ma lali, ki kɔrɔ wi jugo fɔ ma jugo. Ambɔ wi mbe ya mbege jen mbe wali ki na?

²⁵ Kona, a mi silan yee kan na kotogo ki ni fuun ki ni, jango mbe kajenme po naa kagala ke pyego ki ni ti sagaja, mberi cancan mbe wele, mberi kɔrɔ jen; a mi sigi wele maga yan fɔ mbe pye lepee ki yen lembigewe, fɔ kambajenme pi yen yara kapyere.

²⁶ Mi kala la yere wele ma yan, na li pe ma we kunwɔ pi na. Lo yen fɔ jele na wi yen paa penɛ yen mbe lere yigi, wi nawa pi yen paa mere yen, wi keyen yi yen paa yongɔwɔ yen, mba pi ma lere pɔ. Lere na wi kala li yen ma Yenŋele li ndanla, wo ma sho wi yeri. Eɛn fɔ wi ma kapege pyefɔ wo yigi.

²⁷ Yenŋele senre yofɔ wi yo fɔ: «Mi kagala ke cancan nunɔba nunɔba mbe ke pyego ki jen, nga mi yan wa koyi nga.

²⁸ Mi yen na yaraga nunɔba ki lagajaa ali ma pan ma gbɔn yingɔ, mi fa yere ta ki na gben. Mi nana nunɔba ta wa nambala wagakele (1 000) sogɔwɔ; na wi yen ki nana sinne we; eɛn fɔ wa

jɛɛɛ pe ni fuun pe sɔgɔwɔ, mii jɛɛ nungba yan wa, ŋa wi yen ki jɛɛ.

²⁹ Kala nungba m̀i yan wa, loli na fɔ: <Yenŋele li senwee wi da lesinŋe, ɛɛn fɔ senwee wo wi kapyere ti lagaja mari ŋgban wi yɛɛ na.> »

8

*Mbaa wunlunaŋa wi gbogo,
ko ki naga fɔ ma yen kajenŋe*

¹ Ambɔ wi yen kajenŋe jate wo?

Ambɔ wi mbe ya mbe kagala ke kɔrɔ jɛn?

Kajenme pi ma ti senwee wi yɛge welewe pi ma tanla,

wi yesanga ki ma kɔ ma kanŋga yɔgɔrimɔ.

² M̀i yo fɔ: «Ta tanri wunlunaŋa wi senyoro ti na, wuguro nda m̀a wugu ki wogo ki na Yenŋele li yɛge na ti kala na.»

³ Maga ka fyɛɛɛ mbe yiri le wi yɛge sɔgɔwɔ (mbe je wi fanŋga ki na).

Kapyege ŋa ki yen maa mben, maga ka koro mbaa ki piin kapɔrɔ ni,

katugu kala o kala li wunlunaŋa wi ndanla, lo wi ma pye.

⁴ Ma jɛn wunlunaŋa wi senyoro ti ma pye fanŋga ni,

ambɔ wi mbe ya mboo yɔn kanŋga, mbe yo fɔ: «Yinŋi maa piin yɛɛn?»

⁵ Lere ŋa kaa tanri wi senyoro ti na, kapege se gbɔn wo na;

ɛɛn fɔ kajenŋe wi maga jɛn fɔ kiti sinŋe kɔnsanga yen wa.

⁶ Katugu kala pyew naa li pyesanga konaa li pyelɔmɔ wi;

ɛɛn fɔ kapegbɔgɔ kayi ki yɛn sɛnwee pyɔ wi na.

⁷ Nɔga ki yaa ka pye punɔgo na, sɛnwee se ya mbege jɛn.

Ki yaa ka pye yɛgɛ nɔga na, ambɔ wi mbe ya mbege yo wi kan?

⁸ Sɛnwee pyɔ wo wa kpɛ yinwege woro wi kɛɛ mbe yo wi se ku,

lere se ya mbe fanɔga ta wi kupilige ki na;

lere kpɛ se ya mboo yɛɛ shɔ ki malaga nɔga ki ni.

Lepee wi tipewe fun pi se ya mboo shɔ.

⁹ Mìgi kagala nɔgele ke ni fuun ke yan, ma jatere pye jɛnɔge nɔga fuun ki yɛn na piin laga tara ti ni ki na. Wagati wa ni, lere wa maa fanɔga ki taga wi lewee yɛnlɛ wa na, mbe jɔlɔgɔ wa wi na.

*Lere nɔ wi kapege
kì koro mbajɔlɔwɔ
ki ma pele kan pe ma punɔgo*

¹⁰ Mìgi wele maga yan fun fɔ pe ma lepeepe pe gboolo pe gbegele ma pe le tiyɔngɔ. Leele pàa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenŋele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sɔnni wa ca ki ni, ki ca nɔga pàa pe kapere ti pye wa ki ni we†. Ko fun ko yɛn wagafe.

† **8:10 8:10:** Nɔga kɔ yo fɔ: *Leele pàa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenŋele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sɔnni wa ca ki ni, ki ca nɔga pàa pe kapere ti pye wa ki ni we, Yenŋele senre sɛwɛɛle pele ni, ki yɛn ma yɔnlɔgɔ ma yo fɔ: Leele pàa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenŋele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sɔnni wa ca ki ni, ɛɛn fɔ pàa fɛgɛ mbele pàa pye na kasinɔge ki piin wa ca ki ni poro na.*

11 Kì kaa pye kapere nda tì pye ti fɔgɔ kila ton le teere ti pyefɔ wi na, ki kala na senwee pyɔ wi kotogo ki yen ma yin kapege pyela ki ni.

12 Ali na kapege pyefɔ wiga kapege ki pye sa gbɔn fɔ kapege pyesaga cɛnmɛ, mbe si yinwetɔnlɔgɔ ta, konaa ki ni fuun, m̀igi jɛn ma yo mbele pe maa fyɛ Yenŋele li yɛgɛ, pe yaa ka fɛrɛwɛ ta pe Yenŋele yɛgɛ fyɛrɛ ti kala na.

13 Ɛɛn fɔ lepee wi se fɛrɛwɛ ta; wi se yinwetɔnlɔgɔ ta, wi yaa ka toro paa yinmɛ yen, katugu wi woro na fyɛ Yenŋele li yɛgɛ.

14 Kawaga ka yɛgɛ yen na piin laga tara ti na. Wagati wa ni, ma maga yan fɔ ŋga ki daga mbe pye lepeepe pe na, ko ki ma pye lesinmbele pe na; ŋga ki daga lesinmbele pe ni, ko ki ma pye lepeepe pe kan. Mi yen naga yuun fɔ ki wogo fun ki yen wagafe.

15 Ki kala na, mi yen naga yuun fɔ mbaa yɔgɔri ko ki yen ma yɔn; katugu kala lo la si mbɔnrɔ senwee wi yeri mbe pye laga tara ti na, kaawɔ mbaa nii, mbaa woo konaa mbaa yɔgɔri ko cɛ. Ko wi daga mbaa piin mboo ta wa wi tunŋgo ki ni wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yo yan Yenŋele li kan wi yeri wi pye laga tara ti na we.

*Yeresaga yen senwee pyɔ
wi kajɛnmɛ pi na*

16 Naa m̀ila ki kɔn maga tɛgɛ wa na kotogo na mbege lagaja mbege jɛn yinŋi yi kajɛnmɛ we, mbe jatere pye senwee piile pe kapyegele ke na laga tara ti na, maga wele maga yan fɔ pe se wonlɔ sɔnlɔ naa yɛmbinɛ;

¹⁷ kona, a m̀ si Yenŋele li tunŋgo ki ni fuun ki wele maga yan; kagala ŋgele ke maa piin laga tara ti na, lere se ya mbe ke kɔrɔ jɛn. Senwee wi maa wi yɛɛ tege na yaraga ŋga jaa mbe jɛn, wi se ya mbege jɛn. Ali na kajɛnŋe wa kaa ki jate mbe yo wigi jɛn, ma yaa saga yan fɔ wi se ya mbege kɔrɔ jɛn mbe wali ki na.

9

Kunwɔ pi yaa gbɔn lere pyew wi na

¹ Kona, a m̀ si jatere pye ki kagala ŋgele ke ni fuun ke na. Migi cancan maga yan fɔ lesinmbele poro naa kajɛnmbele pe ni, konaa pe kapyegele ke ni fuun ke yen Yenŋele lo kɛɛ. Senwee wi mbe ka sa fili ndanlawa ni wi yo, nakoma mbenwe ni wi yo, wi se ya mbe ko jɛn.

² Kala nunŋba lo li ma lere pyew wi ta. Kala na li ma lesinŋe wi ta, lo nunŋba lo li ma lepee wi ta fun; li nunŋba lo li ma lejɛnŋe wo naa ŋa wi yen fyɔngɔ fu konaa ŋa wi yen fyɔngɔ ni pe ta; li ma ŋa wi yen na saraga woo wi ta mbe ŋa wi woro na saraga woo wi ta; li ma lejɛnŋe wo naa kapege pyefɔ wi ta; li ma lere ŋa wi ma wugu mbe yɔn kan Yenŋele yeri konaa ŋa wi maa fye mbe wugu mbe yɔn kan li yeri wi ta.

³ Kapyere nda fuun ti maa piin laga tara ti na, wa ti sɔgɔwɔ kapegbɔgɔ kayi ŋga yɛɛn, fɔ kala nunŋba lo li ma senwee piile pe ni fuun pe ta. Mbe taga wa ko na, senwee wi kotogo ki yen ma yin tipewe pi ni. Yara kapyere to ti yen wa senwee wi kotogo na wi yinwege piliye yi ni. Ko punŋgo na, wi mɛɛ ku ma taga wa kuulo pe na.

⁴ Lere ŋa wi yen yinwege na leweele pe sogowo, jigi tagasaga yen wi yeri; pyon ŋa wi yen wee wo mbonro jara kugo na.

⁵ Leele mbele pe yen yinwege na, pège jen ma yo fo pe yaa ka ku. Een fo kuulo poro si yaraga ka jen naa. Tasaga si koro pe yeri naa, katugu lere woro na nawa tuun pe na naa.

⁶ Pe ndanlawa, naa pe mbenwe konaa pe yenjara ti ni ti ko ma wo wa. Nga fuun ki yen na piin laga tara ti na, tasaga ka kpe woro pe yeri naa fyew wa ki ni.

⁷ Kari ma saa ma suro ti nii yogorimo ni, maa ma duven wi woo nayinme ni, katugu Yenŋele li yenle ma kapyegele ke na mako.

⁸ Maa yariporo fire nii sanga pyew, maga ka ti sinme nuwo taan pi ko wa ma go ki na.

⁹ Jele ŋa woon ndanla, ta yogori wi ni ma yinwege piliye jenri yi ni fuun yi ni, yo yan Yenŋele li kan ma yeri laga tara ti na we; ko ki yen ma tasaga jenge ye laga dunruya wi ni, mboon ta wa tege nga fuun ma yen na tege laga tara ti na ki ni.

¹⁰ Tunngo o tunngo ma ta mbe pye, ki pye fannga nga ki yen ma ni ki ni; katugu ma yen na kee laga nga na, ko nga ki yen kuulo tara re, tunngo, naa jatere pyege, naa jenme konaa kajenme woro wa.

Kunwo pi ma pan pila sara lere na

¹¹ Migi wele maga yan naa laga tara ti na, fo mbele pe fenge ya poro ma pe ma fe ma yiri konbanmbala kashara fene li na; malingboonlo kotogofenne poro ma pe ma cew ta wa malaga;

kajenmbele poro ma pe ma yaakara ta; tijinliwe fenne poro ma pe ma penjagboro ta; jenme yen mbele yeri poro ma pe ma gbogowo ta; katugu yenlindanga konaa yewogo ki ni, ti maa gboon pe ni fuun pe na.

¹² Senwee pyo wi suu kusanga wi jen. Ki yen paa yege nga na ngbanra yigimere ma ngbanla yigi li gbowo pi mege ni, nakoma paa sannjegele yen, ngele penne ma ke yigi. Ki pyelomo nungba pi na, pa kapenle li ma fo mbe to senwee wi na ma, mboo yigi.

Kajenme pi mbonro fannga na

¹³ Migi wele maga yan naa kajenme pi wogo na laga tara ti na, fo pi yen kagbogo yon na yege na.

¹⁴ Capile la la pye wa, na li leele pe sila lege. A wunlunana fannga fo wa si pan ma to li na, ma malingboonlo censaga kan ma ca ki yon ton; mee lugusara gbegele ca ki mbogo ki na maga maga.

¹⁵ Nana fyonwo fo wa la pye wa ki ca ki ni, na wila pye kajenje. Wila ki ca ki sho wi kajenme pi fannga na. Ma si yala, lere kpe sila pye na nawa tuun ki nana wi na naa.

¹⁶ Kona, a mi sho fo:

Kajenme pi mbonro fannga na;
 een fo pe maa fyonwo fo wi kajenme pi tifaga,
 lere na sila wi senyoro ti nuru.

¹⁷ Kajenje na wi maa para pow, mbaa wi senre ti nuru,

ko mbonro to na wi maa jorogi ngbanga wa lembire ti sogowo wi senre to na.

¹⁸ Kajenme pi mbonro ma we malingbonyaara na;

ɛɛn fɔ kapege pyefɔ wi kajɔɔɔ nungba ki ma
kajɛɲɛ legerɛ jɔɔ.

10

*Kajɛnmɛ pi fanŋga
konna sɛnwee wi yara kapyere
ti ni*

¹ Tishɔnrɔ ti ka ku wa sinmɛ nuwɔ taan pi ni, ti
maa jɔɔ mboo nuwɔ pi nɔɔban yɛɛɛ nɔɔ
na,
ki pyɛlɔmɔ nungba pi na, lembigewe jɛnri pi ma
kajɛnmɛ pi jɔɔ mbe sɛnwee wi gbɔɔɔwɔ
pi laga wi na.

² Kajɛɲɛ wi jatere wi maa kee wi ni kalige na,
ɛɛn fɔ lembige ki jatere wo maa kee ki ni
kamɛɲɛ na.

³ Ali na lembige ki kaa tanri la kee wa kono,
tjinliwɛ na pye ki ni,
ki maa ki nari lere pyew wi na ma yo ki yɛn
lembige†.

⁴ Na kundigi wi ka nawa nɔɔban ma ni, ma koro
le ma cɛnsaga,
katugu mbe pyeri yɛw, ki ma kajɔɔɔ legerɛ kɔ.

⁵ Mì kapege ka yan laga tara ti na,
ko ki yɛn tara teelee pe punɲuwɔ we.

† **10:3 10.3:** Nga ki yo fɔ: *Ki maa ki nari lere pyew wi na ma yo
ki yɛn lembige*, Eburuye sɛnrɛ ti ni, ki mbe ya logo fun fɔ: *Ki maa
ki yuun lere pyew wi kan ma yo pe yɛn lembire.*

6 Lembige ka ma kaa cɛnsagbɔɔ ta,
ma si yala, mɛgbɔɔ fɛnnɛ† poro yɛn ma cɛn wa
nɔɔna.

7 Mì kulolo pele yan pè lugu shɔnye na,
ma si yala, wunluwɔ piile pele yɛn na tanri tara
paa kulolo yɛn.

8 Lere ɲa wi yɛn na titeɣe woo, ki fɔ wi mbe ya
to wa ki ni;
lere ɲa wi yɛn na mbogo jaanri, ki fɔ wɔɔɔ mbe
ya mboo nɔ.

9 Lere ɲa wi yɛn na sinndɛɛɛ woo, ki fɔ
sinndɛɛɛ mbe ya mboo wɛɛɛ;
lere ɲa wi yɛn na kanɲire walagi, ki fɔ
kanɲbanga mbe ya mboo ta.

10 Na gbɔnɔɔ ki yɔn kiga pɛn, na lere sigi yɔn
ki yɔ,
kona tunmbyee ɲa wila kɔɔn ki ni, wo wi daga
mbe ka taga wi fannɲa ki na;
ɛɛn fɔ kajɛnmɛ pi maga kan tunɲo ki ma pye
ma yɔn.

11 Sanni wɔɔɔ yigifɔ wi saa jɛnmɛ pi pye, na
wɔɔɔ ka lere wa nɔ,
kona go woro ki na wɔɔɔ yigifɔ wuu jɛnmɛ pi
pye naa.

Maga kaa para mbe sa toro

12 Kajɛnɲɛ wi yɔn sɛnrɛ ti ma ti leele pe ma yenle
wi na;

ɛɛn fɔ lembige ki yɔn ki maga jɔɔɔ.

13 Ki ma ki sɛnrɛ ti lɛ lembigewe sɛnrɛ ni, mbe
sari kɔ yara tijangara sɛnrɛ ni.

14 Lembige ki maa sɛnrɛ ti lege na kee.

† 10:6 10:6: ɲga ki yo fɔ mɛgbɔɔ fɛnnɛ, ki mbe ya kanɲa fun
fɔ penjagbɔɔ fɛnnɛ.

Senwee se ya mbe kala na laa paan wa yege li
jen.

Nga ki yaa ka pye wi punngo na, ambo wi mbe
ya mbege yo wi kan?

15 Lembige ki tunngo ki maga te jaga,
ali yere ki ca kono kila li jen mbeli le.

16 Tara nda ti wunlunana wi yen pyo jee,
to nda ti teele pe maga le pinliwe ni na liwen
gboo nii,
jologo yen ki tara ti wogo!

17 Een fo tara nda ti wunlunana wi sege ki yen
megbogo fenne wogo,
to nda ti legbololo pe maa nii na yala wagati na
wi yala wi ni, jango mbe ta mbe fanga
ta,
paa si sinme wo mbe tin,
ferewe yen ki tara ti wogo!

18 Tiyandra to ti ma ti senwee wi go ki naayeri wi
ma kon ma to;
na lere na woro na tunngo piin, tisaga ki maa
yiin wa wi go.

19 Leele pe ma sogolo gbolo li sogo mbe nayinme
li,
duven wi ma yogorimo kan pe yeri,
penjara ti ma kala pyew li yege wo.

20 Maga ka senpere yo wunlunana wi na, ali yere
wa ma kotogo na;

maga ka senpere yo penjagboro fo wa na, ali yere
 wa ma yumbyo na ma maa wonlo wi ni;
 katugu sannjele la mbe ya mboon senyoro ti le
 mbe kari ti ni;
 kanwira fo wa mbe ya mbe kari saga senre ti yari
 lagapyew.

11

*Mboon yee yingiwe jen
 kanbangala ke ni*

¹ Ma yaakara ti wa wa logo tonmo pi go na,
 ki mono o mono, ma yaa kari ta pilige ka†.

² Ma kee yaara ta kan leele koloshyen, nakoma
 leele kolotaanri yeri yere,
 katugu jologo nga ki yaa to tara ti na, lere si ko
 jen.

³ Na kambaara ti ka yin tonmo pi ni,
 ti ma ti tisaga ki ma pan.

Na tige ki ka to mbe wa yonloparawa kalige
 kee yeri, nakoma mbe wa yonloparawa
 kameŋge kee yeri,

ki to laga nga na, pa ki yaa koro le ki laga ki na.

⁴ Lere na kaa tifelege ki gbɔnlomo po korosi, ko
 fo wo na yariluguro lugu;
 lere na ka koro mbaa tisaga kambaara to wele,
 ko fo wo na yarilire kon.

⁵ Yee nga na mee tifelege ki torokonon li jen,
 yee nga na pyo wi wire ti ma gbegele wa wi no
 lara, ma sigi jen,

† **11:1 11.1:** Ki verise na wi korɔ wo yen fo: Ma yee le kapyege
 ka ni, ko pungo na, nga ki ma ta wa, ma yaa kaga ta.

ki pyelomɔ nunɔba pi na fun, Yenŋele na li yen
kagala ke ni fuun ke pyefɔ, ma se ya mbeli
kapyegele ke kɔrɔ jɛn.

⁶ Tɔɔn yaruluguro ti nuru pinliwe yɔn na,
maga ka wogosaga kan ma yeɛ yeri yɔnlɔkɔɔ
yɔn na;
katugu nda ti yaa ka yɔn nakoma nda ti yaa ka
jɔɔ, ma sigi jɛn,
na kaa pye ti ni fuun ti yaa ka yɔn, ma sigi jɛn.

⁷ Yanwa pi yen ma yɔn,
senwee wila yɔnlɔ yanwa pi yaan yengele ni, ko
yen yaritanga.

⁸ Na lere ŋa ka yinwetɔnlɔɔ ta, wi daga mbaa
yɔɔri ki yegele nunɔba nunɔba ke ni
fuun ke ni;
ɛɛn fɔ wi daga mbaa nawa tuun ki na fɔ piliye
tipeye legere yaa ka pan.
Nga fuun ki yaa ka pan mbe pye, ko yen wagafe.

*Ta yɔɔri ma lefɔnrɔ sanga wi ni,
ɛɛn fɔ maga ka fege ma dafɔ wi na*

⁹ Mboro lefɔnɔ, ta yɔɔri ma lefɔnrɔ sanga wi
ni,
maa nayinme nii wa ma kotogo na ma lefɔnrɔ
piliye yi ni;
kala o kala kɔɔn ndanla, maa li piin,
ma yege ki ka yiri kala o kala na, maa li piin.
ɛɛn fɔ maga jɛn ma yo fɔ kiti kɔnpilige, Yenŋele
li yaa ka sɔɔn yewe ki kagala ke ni fuun ke
ni.

¹⁰ Ki kala na, yesanga kagala ke wɔ wa ma kotogo
na,

kala na li yaa jɔlogɔ wa ma wire ti na, mali laga
 lali ma yɛɛ ni;
 katugu lefɔnrɔ sanga wo naa wi fanŋga ki ni
 fuun ni, wi ma toro fyaw paa lalaaga yɔn
 yɛn.

12

¹ Ta nawa tuun ma Dafɔ wi na ma lefɔnrɔ sanga
 wi ni,
 sanni piliye tipeye yi sa gbɔn,
 sanni yɛgele yɔn ki sa koro jɛnri,
 yɛgele ŋgele ni mboro yɛɛ jate ma yaa kaa yuun
 fɔ: «Yaraga ko ka kpɛ la woro na na naa.»

² Ta nawa tuun ma Dafɔ wi na sanni yɔnlɔ konaa
 yanwa pi ni ti sa pye diwi,
 sanni yesogo konaa wɔnŋɔlɔ ke ni ti sa pye
 diwi,
 sanni kambaara ta yɛgɛ mbe sa yiri ti pan naa
 tisaga ki panŋɔlɔ†.

³ Ko sanga wo ni, go ki kɔrɔsifɛnnɛ pe yaa la seri,
 nambala fanŋga fɛnnɛ pe yaa kurukuru,
 muwɛ sunvɛnnɛ pe yaa sugo ki yaga, katugu pɛle
 wɔ wa pe ni,
 mbele pe maa wele wa fenɛtiri wi ni, pe yaa wɔ
 binriw†.

† **12:2 12.1-2:** Ki verise ŋa wi sɛnpiile pe yɛn na kunwɔ pi kacɛn
 wo nari. † **12:3 12.3:** Go ki kɔrɔsifɛnnɛ poro pe yɛn sɛnwee
 wi keyɛn yɛ; na lelewɛ pi ka pan sɛnwee wi yeri, wi keyɛn yi
 maa seri. Nambala fanŋga fɛnnɛ poro pe yɛn jegele wele. Muwɛ
 sunvɛnnɛ poro pe yɛn ŋgangala wele. Mbele pɛ maa wele wa
 fenɛtiri wi ni poro pe yɛn yɛngɛle wele.

4 Yeyɔngɔ kɔrɔ piile shyen mbele pe yen yenlɛgɛ
 ma wa wa kɔnɔ li yeri, pe yaa tɔn,
 muwe sugo magala li yaa jerege,
 senwee wi ma yen sannjɛlɛ gbelesanga ni,
 yurukɔɔlɔ pe magala li yaa jerege†.

5 Ko sanga wo ni, senwee wi maa fyɛ mbe lugu
 laga ŋga kɔ yagara ki na,
 kondangala li sunndo kɔngɔ ma pye wi na;
 amandi tige ki ma fyɛnwɛ ma filige pow,
 kambɛrɛgɛ kila ya mbaa yeni naa†,
 yaraga ko ka kpɛ tanwa na koro wi ni naa;
 katugu pilige ka senwee wi yen na kee wa wi
 censaga kɔsaga fu wogo ki ni,
 censaga ŋga wi yaa sa koro wa tetete fɔ sanga
 pyew;
 kunwɔ gbelefɛnnɛ pe yen na gbele mako wa ca
 nawa kɔŋgolo ke ni.

6 Ta nawa tuun ma Dafɔ wi na, sanni warifuwe
 mana li sa kɔn,
 sanni tɛ ɔɔlɔ li sa ya,
 sanni kojɛnɛ li sa ya wa pulugo ki yɔn na,
 sanni mana li ma pɔ tugurɔn nda na, ti sa kaw ti
 to wa kɔlɔ wi ni†.

7 Ta nawa tuun ma Dafɔ wi na, sanni taambugo
 ki sa sɔngɔrɔ wa tara ti ni,

† 12:4 12.4: Yeyɔngɔ kɔrɔ piile shyen mbele pe yen yenlɛgɛ, poro pe yen senwee wi nunɔgbogolo wele. Muwe sugo magala naa yurukɔɔlɔ poro pe yen senwee wi magala le. † 12:5 12.5: Amandi tige ki ma fyɛnwɛ, ko ki yen senwee wi lelewe yinzifire re. Kambɛrɛgɛ kila ya mbaa yeni, ko yen naga nari ma yo lere wi ka le wi kala pyew li ma yinɔgi. † 12:6 12.6: Ki senre nda ti yen na para kunwɔ po senre na. Sanga o sanga wi ka kunwɔ pi ndanla, pi mbe ya pan. Ko ki ti senwee wi daga mbe wo naa Yenɛle sɔgɔwɔ pi gbegele.

paa yege ŋga na kila yiri wa tara ti ni we,
sanni senwee wi yinwege wɔnwɔn pi sa songoro
wa pi kanfo Yenŋele li yeri.

⁸ Wagafe naa wagafe, Yenŋele senre yofɔ wi yo
ma,
yaara ti ni fuun ti yen wagafe.

Senre punŋo woro

⁹ Yenŋele senre yofɔ wi sila pye kajenŋe ko
ce, eɛn fo wila leele pe naga jenme pi ni. Wila
yomiyegele legere cancan ma wele, ma ke koro
wi lagaja, ma ke sogolo sogolo ke yeɛ na ma ke
yonlogo.

¹⁰ Yenŋele senre yofɔ wila ki ngbanga ma
senjende yo, mari yonlogo mari yon, ma yala
kaselege ki ni.

¹¹ Kajenŋe wi senre ti yen paa yaayoro
konrikanŋgagala yen, ŋgele pe ke numara ti yon
wowo. Wi yomiyegele ke yen paa wangala yen,
ŋgele pe kan wa tara, a ke yere kinw. Ki senre
nda pa ti yiri wa Yenŋele nunŋba li yeri, lo na li
yen simbaala konrifo jenŋe we.

¹² Mbe taga wa ko na, na pinambyo, ma yeɛ
yingiwe jen, maga ka ka taga ki senre nda ti na.
Seweele mbele senwee pyo wi mbe ya wo, yon
woro pe na. Mbe kara wi pye mbe sa toro, ki ma
senwee pyo wi fanŋga ki ko.

¹³ Senre nda fuun ti yo, ti go kaaga senre
tori nda: Ta fyɛ Yenŋele li yege, maa tanri li
ngasegele ke na. Ko senwee pyo wi daga mbaa
piin.

¹⁴ Katugu Yenŋele li yaa ka kiti kɔn senwee piile pe kapyegele ke ni fuun ke na, ali ŋegele ke yen ma lara o, kajɛŋɛ konaa tipege ki ni.

**Bibulu Jinmiire ni
Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8